

Vragen & Antwoord informatieavond NRD 11 juni 2025

PWN staat voor betrouwbaar drinkwater en veerkrachtige natuur. Om ook in de toekomst voldoende en betrouwbaar drinkwater te kunnen maken en om haar belangrijkste bron robuuster maken, wil PWN de Klimaatbuffer IJsselmeer aanleggen. Dit is een water-zuiverend natuurgebied in het IJsselmeer van 150 hectare met 100 hectare nieuwe voorraadbekkens. Zo versterken we de ecologie en hebben we straks voor 50 dagen water van goede kwaliteit op voorraad om drinkwater van te maken. Sinds 2021 werkt PWN dit idee steeds verder uit. Tijdens omgevingsdialogen en bewonersavonden is hierover uitgewisseld met de omgeving. PWN wil nu de eerst concrete stap richting aanleg zetten. Om de Klimaatbuffer aan te leggen doorloopt PWN de volgende formele stappen:

- Het schrijven van een Notitie Reikwijdte Detailniveau (NRD)
- Het schrijven van een Milieu Effect Rapportage (MER)
- Het maken van een Voorlopig Ontwerp
- Het maken van een Definitief Ontwerp
- Het aanvragen van vergunningen
- Het aanbesteden van de realisatie
- Het realiseren van de Klimaatbuffer

Deze informatieavond ging over het ter inzage leggen van de NRD, de eerste formele stap richting de Klimaatbuffer IJsselmeer. Op deze avond zijn door de aanwezigen tijdens en na afloop van de presentatie vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. Hier hebben wij een Q&A van gemaakt op onderwerp, die vindt u in dit document.

Meekoppelkans

Als er een koppelkans aanwezig voor ondergrondse waterberging bij de land- en tuinbouw, nemen jullie die dan mee?

Meekoppelkansen worden in de komende fase onderzocht. Als die er is, dan nemen die op dat moment mee in het onderzoek. PWN is zich bewust van de ontwikkeling van ondergrondse waterberging en zet het concept zelf in bij Hoorn.

Onderzoeksfase MER

In hoeverre wordt rekening gehouden met de kans op scheepswrakken in de ondergrond?

Voor de Milieu Effect Rapportage (MER) doen wij veel soorten bodem- en grondonderzoek op de plek waar wij willen gaan bouwen, ook onderzoeken naar scheepswrakken. Deze onderzoeken zijn al gestart in de vorm van literatuuronderzoek. In de komende fase gaan we ook veldonderzoek doen.

Natuur

Wat gebeurt er met de huidige natuur, bijvoorbeeld de waterbodem, als u de Klimaatbuffer toevoegt? Wordt de natuur die verloren gaat door de aanleg gecompenseerd?

Dit is aan de orde geweest binnen de MER van Wieringerhoek, waarbinnen de Klimaatbuffer een meekoppelkans is. Het IJsselmeer heeft voldoende leef- en groeiomgeving van 4-5 meter diep, maar onvoldoende oppervlakte hiervan ondieper dan 3,70 meter. Onderzoek leert ons dat het

positiever is om het ondiepere aan te leggen ten koste van het diepere. Dit wordt ook nog in meer detail meegenomen in de onderzoeken van de MER Klimaatbuffer. Zie voor de MER Wieringerhoek en de onderliggende systeemanalyse: <https://commissiemer.nl/adviezen/3452>

Is de beoogde winst van extra natuur voor het IJsselmeer zelf?

In het ontwerp hebben we het uitgangspunt meegenomen dat het natuurgebied in contact moet staan met het IJsselmeer door een instroom en uitstroom. Nutriënten uit het natuurgebied komen dus ook in het IJsselmeer terecht. Ook soorten, waaronder vis, kunnen altijd in en uit het natuurgebied zwemmen. Dan heeft de Klimaatbuffer een positief effect op het ecosysteem van het IJsselmeer.

De natuurvergunning voor demonstratieproject LIFE Watersource komt uit 2024, wordt meegenomen dat de natuur veranderd en de situatie nu zo is dat daar een zeearend langs komt? Kan er dan doorgebouwd worden?

Momenteel is het LIFE Watersource-gebied en de omgeving geen zeearend-biotoop. De zeearend jaagt op diverse prooien; grote vissen, watervogels (met name ganzen, eenden e.d.) en ook op zoogdieren. Ze eten ook aas. Ze broeden bij / in grotere waterrijke gebieden die niet alleen uit water bestaan, maar ook moerasbossen of boomrijke moerassen, uiterwaarden en dergelijke. De omgeving van Andijk is nu niet rustig genoeg en niet rijk aan uitgestrekte moeras met een wat groter prooi-aanbod. Het IJsselmeer en de spaarbekkens zitten weliswaar vol vogels, dus ze komen wel eens langs Andijk om te jagen, maar broeden doen ze er nog niet en er wordt niet verwacht dat dit in deze situatie gaat gebeuren. Het is dus ook heel onwaarschijnlijk dat er een zeearend-nest verschijnt in de invloedssfeer van de aanleg van LIFE Watersource. De eerste fase wordt in juni 2025 afgerond. De tweede fase vindt plaats in de winter en het vroege voorjaar van 2026. Mocht het toch gebeuren dat in het gebied een zeearend gaat broeden, dan gaan we uiteraard zorgen dat het nest niet wordt verstoord.

Voor ecologie doen we voor de Klimaatbuffer IJsselmeer een jaarrond onderzoek. Daarbij wordt bepaald welke soorten mogelijk verstoord worden tijdens de uitvoering of positief/negatief effect ondervinden van de Klimaatbuffer na de realisatie. Dit zijn we ook verplicht vanuit de MER. Ter voorbereiding op en tijdens de uitvoeringsfase wordt ook gekeken of er niet toch nog soorten op locatie zijn, eventueel kan het zijn dat het werk dan uitgesteld/stilgelegd moet worden om hiermee om te gaan of moeten er bepaalde maatregelen genomen worden om te voorkomen dat bepaalde soorten op dat moment gaan nestelen.

Is het mogelijk om op de Kathoek door te blijven bouwen terwijl je weet dat er dieren (zeearend) zitten zonder vergunning?

Zie voor het antwoord op deze vraag het antwoord hierboven.

Waarom moet het waterpeil van het IJsselmeer omhoog? Meestal kan gespuid worden bij de Afsluitdijk en er liggen enorme pompen die in gebruik genomen gaan worden.

Klopt, RWS ervaart echter nu al dat de pompen voor de toekomst te klein zijn. En spuien wordt steeds lastiger met de stijgende zeespiegel. Spuien kan alleen als het water van de Waddenzee laag genoeg staat. Dat spuiwenster wordt steeds beperkter door de stijging van de zeespiegel. Daarom worden pompen toegevoegd door RWS. Pompen kunnen ook buiten het spuiwenster functioneren, maar hebben geen oneindige capaciteit.

Realisatie

Er wordt land aangelegd in het IJsselmeer, kan en mag dat wel? Blijft de zoetwaterbuffer (inzetbaar bij droogte) en het vermogen om water te bergen (bij natte omstandigheden) in het IJsselmeer wel gelijk?

Met betrekking tot het bergende vermogen bij te veel water: het hele ontwerp is zodanig gemaakt dat de nieuwe natuur kan overstromen bij hoog water. Daardoor is er voldoende ruimte voor waterberging. Ook de bekkens kunnen meestijgen met het hogere waterpeil.

Bij droogte kan in de nieuwe bekkens het waterpeil zo'n 5 meter uitzakken. Bij 100 hectare levert iedere meter peildaling 1 miljoen m³ water op. In totaal komt er ca. 5 miljoen m³ aan buffervermogen bij in het IJsselmeer. PWN kan hiermee veel langer zonder inname uit het IJsselmeer.

Met de aanleg van de Klimaatbuffer gaat er echter ook 250 ha af van IJsselmeergebied. Dat deel doet niet meer mee met de rest van het IJsselmeer. Op dat IJsselmeer is 0,2 m peil gereserveerd als buffer. Bij 250 ha levert dit 0,5 miljoen m³ water op. Wat daarvoor terugkomt is dus *meer* bufferend vermogen dan dat er wordt weggehaald. Dit was ook een belangrijk punt van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat om een positieve grondhouding te hebben tegenover het project.

Betekent het uitgraven en op dezelfde plek toepassen van de grond dat er geen sprake zal zijn van transportbewegingen?

Voor het te ontgraven grond zal dit inderdaad zo zijn, omdat de grond dicht bij de plek waar deze vrij komt ook weer wordt toegepast. Op andere plekken zullen ook andere werkzaamheden dan alleen grondwerkzaamheden plaatsvinden, zoals verstevigingen of het plaatsen van bijvoorbeeld een gemaal. Daar zullen misschien wel transportbewegingen voor nodig zijn om de spullen op de juiste plek te krijgen. Hoe dit precies vorm gaat krijgen moet ook voor ons nog duidelijk worden de komende tijd.

Drinkwater

U heeft het over een stijgende vraag naar drinkwater. Wordt er, naast oplossingen daarvoor, ook wat gedaan aan hoe die vraag verminderd kan worden en hoe men bewuster met drinkwater om kan gaan?

Jazeker. De strategie is gebaseerd op 3 V's: Verminderen, Versterken, Vergroten. Naast dat we de bron, het IJsselmeer versterken met de Klimaatbuffer, werkt PWN ook aan het verminderen van de watervraag bij bedrijven en huishoudens. Die huishoudens gebruiken 75% van het drinkwater dat PWN levert. Er is ook een [Nationaal plan van aanpak drinkwaterbesparing](#) opgezet, waarin de drinkwaterbedrijven samenwerken met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, provincies en andere bedrijven uit de drinkwatersector. Binnen dit actieprogramma is het wel

nog zoeken naar de juiste, doeltreffende én verantwoorde maatregelen. Sowieso komt er een nationale bewustwordingscampagne. De doelstelling is om 20% water te besparen in 2035, daar staan alle drinkwaterbedrijven en ministeries achter. Niet elke maatregel ligt hiervoor binnen de macht van PWN, soms gaat het bijvoorbeeld ook om landelijke maatregelen. PWN is hier in ieder geval zeker mee bezig.

PWN voert al langere tijd campagne voor bewust drinkwatergebruik, met name in de zomers. Zie ook: www.pwn.nl/elke-druppel-telt.

Momenteel is er sprake van veel wateroverlast in duinen, waarom wordt dat niet gebruikt om water te onttrekken?

In de duinen was de grondwaterstand in 2024 inderdaad veel hoger dan normaal. Normaal gesproken is deze veel lager en is er ook nauwelijks water duurzaam 'winbaar' in het duin. Het is dus een uitzonderlijke situatie en het is niet efficiënt om daar een heel systeem voor aan te leggen om het water te winnen.

PWN wint in delen van het duin wel water, met name door het eerst te infiltreren op 3 specifieke plaatsen (Castricum, Watervlak, Kieftenvlak). PWN is niet gestopt met duinwateronttrekking en we infiltreren ook nog steeds IJsselmeerwater om voldoende water op die 3 plekken te kunnen onttrekken. Door de vele neerslag hoefden we wel een fractie minder IJsselmeerwater aan te voeren naar die 3 plekken in het duin.

Heeft PWN gekeken naar zuivering van grondwater in plaats van oppervlaktewater. Hoe is dat meegenomen?

PWN heeft recent nog alle mogelijke bronnen in de provincie en iets daarbuiten bekeken. Als er voldoende goed grondwater beschikbaar zou zijn in Noord-Holland, zou PWN daar graag gebruik van maken, ook gezien de lagere kosten. Er is in het gebied van PWN echter geen geschikt grondwater aanwezig. Het grondwater hier is grotendeels brak en daarmee alleen met een zware zuivering om te zetten naar drinkwater. We blijven dan met een grote zoute reststroom zitten. Daar waar het grondwater lokaal niet brak is (zoals bij Hoorn), is het van zodanige kwaliteit dat het de zuiveringsinspanning en daarmee de prijs en de duurzaamheid niet vermindert ten opzichte van de huidige situatie. Ook wordt het grondwater maar mondjesmaat van bovenaf aangevuld door het vele klei en veen dat zich daar bevindt. PWN blijft kritisch kijken naar huidige en alternatieve bronnen. Tot nu toe komen we in de afwegingen nog steeds uit op de oplossing die nu voor ligt.

Ontwerp

Wat is het esthetisch voordeel van rechte lijnen in het landschap?

Het [IJ-schrift](#) geeft hier een uitgebreide beschrijving van. We merken dat het ook een kwestie is van verschillende smaken.

Waarom wordt ingezet op herhaling van de vorm van de spaarbekkens als de hoeken voorproblemen zorgen?

Een ideale vorm is een soort ellips, hebben we doorgerekend. De bekkens zelf zullen dus niet precies die hoekige vorm hebben, maar het kan wel zo zijn dat er elementen in het landschap komen die deze lijnen meer benadrukken. Vanuit advies van het IJ-schrift is gekomen om deze lijnen te benadrukken in het landschap.

Hoe lang en hoe breed wordt de Klimaatbuffer IJsselmeer ongeveer?

De Klimaatbuffer zal een kleine 2,5 km lang en ruime 1 km breed worden.

Een paar jaar geleden is actiegevoerd om het uitzicht vanaf de dijk te behouden. Het historische gedeelte van de dijk wordt op de manier die nu voorligt niet beschermt. Er zijn al voldoende recreatie- en badderplekken. Waarom moet daar meer plek voor komen?

De petitie voor open zicht en landschap is meegenomen in het ontwerp en keuze in de verkenningsfase van PWN. Daarom is voor de huidige locatie en vorm van de Klimaatbuffer als een halve maanvorm om de huidige bekkens heen gekozen. Andere opties waren een langwerpige vormlangs de kust of een eiland verder van de kust (waar er dus meer beperking voor open zicht op het IJsselmeer was), die zijn mede vanwege de impact op het open karakter van het IJsselmeer afgefallen.

PWN legt de Klimaatbuffer niet met als doel 'recreatie' aan. Hoofddoelen zijn een robuuste drinkwatervoorziening, ecologie en een duurzame zuivering. Recreatie kan een plek hebben in het concept, in afstemming met de omgeving (met name gemeente Medemblik). Dit is dan een meekoppelkans. Doordat het PWN-terrein bij Andijk tussen de wandel- en fietsroutes en het IJsselmeer in ligt, wordt de beleving van het belang van het IJsselmeer voor de drinkwatervoorziening minder goed ervaren of zichtbaar gemaakt voor recreanten en bezoekers van het gebied (bron: [kustvisie N-Hse IJsselmeerkust](#)).

Participatie

De zomervakantie is geen goede tijd voor een ter inzagelegging van de NRD, kan dit op een ander moment?

Daar is PWN het mee eens. Dit hebben we ook aangegeven bij Rijkswaterstaat. De verwachting is dat de ter inzagelegging van de NRD eind augustus, begin september zal zijn, waardoor deze niet in de gehele vakantieperiode ligt. Daarnaast zijn we met Rijkswaterstaat in gesprek om de periode wat te verlengen zodat iedereen na de zomerperiode nog voldoende tijd heeft om te reageren.

Houdt recreatie ook in dat Andijkers op het terrein van PWN mogen komen?

Dit is een veelgehoorde wens de afgelopen jaren. Het beeld naar aanleiding van alle gesprekken is nu dat er voornamelijk gevraagd wordt om de mogelijkheid de natuur een stukje in te kunnen lopen, om en nabij een half uur, en wellicht een uitkijktoren ergens neer te zeggen. Recreatie zal vooral op de buitenrand van de Klimaatbuffer mogelijk zijn, ook omdat we moeten voldoen aan de eisen van beperkte toegang van het drinkwaterproces. Toegang te dicht op het drinkwaterproces kan en mag niet, maar op de buitenranden kan hier wel naar worden gekeken. We zoeken naar wat *wel* kan. De precieze inrichting en eventuele afsluiting moet nog verder worden bepaald.

Aan wat voor soort recreatie wordt gedacht?

Hoe dit er precies uit gaat zien is nog niet bepaald, daarvoor gaan we in gesprek met gemeenten, bewoners, Rijkswaterstaat, en andere betrokkenen. Ideeën kunnen hier ook over ingebracht worden.

Er rijden hier veel motoren in het weekend en er zijn zorgen over meer recreatie. Kan er een

ingang worden gegeven om de zorgen die er zijn te kunnen delen?

Ook in het komende proces gaat het recreatiedeel verder ingevuld worden met de klankbordgroep en de bredere omgeving. U kunt uw reactie ook formeel inbrengen via een zienswijze. Onze oproep is dan ook om dit te doen als u hier een duidelijk idee over heeft in welke vorm dan ook.

In de klankbordgroep zitten direct omwonenden die ook te maken hebben met bijvoorbeeld voorbijkomend verkeer. De klankbordgroepleden zijn ook te vinden op www.pwn.nl/andijk. Er is ook nog een plek vrij voor iemand die aan de Kathoek woont. Daarvoor kunt u bij Natascha Wijnen (natascha.wijnen@pwn.nl) terecht. De klankbordgroep is wel breder dan alleen de Klimaatbuffer en denkt mee over alle projecten van PWN die hier spelen.